

Tilrettelagt suksess?

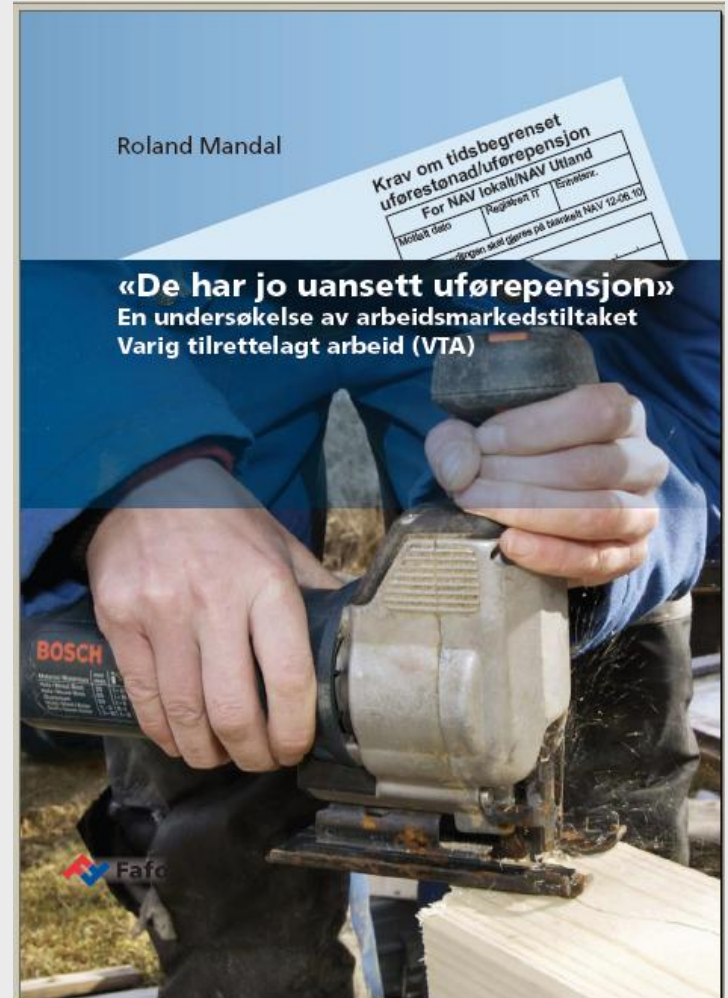
Om utføre og Varig tilrettelagt arbeid (VTA)

Fafo-frokost 24. mars 2009

Fafo og Nordlandsforskning

Bakgrunn for Fafos undersøkelse

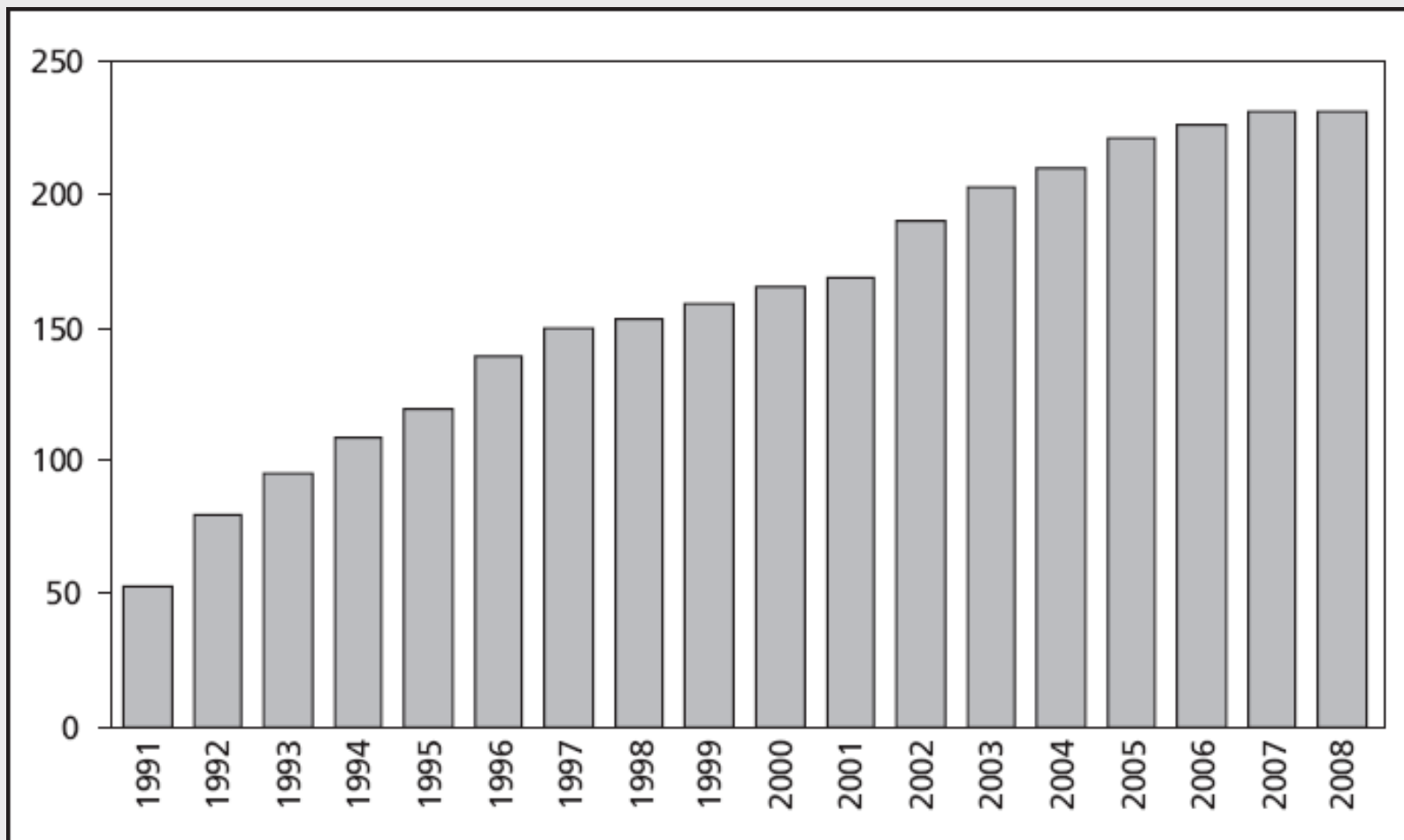
- Gjennomført på oppdrag fra AID
- Hvem deltar, og hvordan har de det?
- Oppfølging av signaler gitt i St.meld. nr 9 (2006-2007) – *Arbeid, velferd og inkludering*

Hovedproblemstillinger

- Hvilke kjennetegn har VTA-deltakerne?
- Bidrar VTA til å opprettholde/utvikle deltakernes ressurser gjennom tilrettelagte arbeidsoppgaver?
- Øker deltakelsen sannsynligheten for overgang til ordinært arbeid?
- Hva kan gjøres for å øke andelen deltakere med overgang til ordinært arbeid?

En bransje i *Vekst*

Medisinsk diagnose i 2002 og 2006

Diagnosetype	2002		2006	
	(N)	Prosent	(N)	Prosent
Psykisk utviklingshemming	2699	47,5	2951	38,7
Psykiske lidelser	706	12,4	1065	14,0
Sosial yrkeshemming*	134	2,4	207	2,7
Muskel- og skjelettsykdommer	328	5,8	407	5,3
Nevrologiske sykdommer og hodeskader	316	5,6	455	6,0
Døv/hørselshemmet	86	1,5	109	1,4
Hjerte- og karsykdommer	29	0,5	55	0,7
Blind/svaksynt	60	1,1	58	0,8
Lunge- og luftveissykdommer	19	0,3	23	0,3
Rusmisbruk	57	1,0	76	1,0
Stoffskiftesykdommer	11	0,2	25	0,3
Hudsykdommer	6	0,1	17	0,2
Ukjente sykdommer	635	11,2	713	9,3
Andre sykdommer	76	1,3	127	1,7
Ikke registrert	194	3,4	1190	15,6
Missing	325	5,7	149	2,0
Totalt	5681	100	7627	100

Forskjeller på deltakere i skjermede versus ordinære virksomheter

Diagnosetype	Skjermet	Ordinær
Psykisk utviklingshemming	37,0	16,1
Psykiske lidelser	13,9	26,4
Sosial yrkeshemming*	2,7	1,7
Muskel- og skjelettsykdommer	5,6	9,2
Nevrologiske sykdommer og hodeskader	6,1	10,9
Døv/hørselshemmet	1,4	
Hjerte- og karsykdommer	0,7	1,1
Blind/svaksynt	0,8	
Lunge- og luftveissykdommer	0,4	
Rusmisbruk	0,9	1,7
Stoffskiftesykdommer	0,3	0,6
Hudsykdommer	0,2	
Ukjente sykdommer	8,9	5,2
Andre sykdommer	1,9	7,5
Ikke registrert	17,4	19,5
Totalt	100 (N = 7716)	100 (N = 174)

Utvikling av ressurser og ferdigheter

- De fleste deltakerne vi intervjuet, mente at de får benyttet sine ressurser og evner gjennom tiltaksdeltakelsen
- Utfordring at mange bedrifter har en variert deltakergruppe med tanke på diagnose og fungeringsnivå
- En av de største utfordringene for VTA fremover er å gi et tilfredsstillende tilbud til *alle* typer deltakere
- Men; mulighetene for tilrettelegging i stor grad betinget av type oppdrag...

Overgang til ordinært arbeid

- Overgangen fra VTA til ordinært arbeid er lav
- Arbeidslederne mente at deltakelse i VTA øker sannsynligheten for å oppleve overgang til ordinært arbeid, NAV-ansatte mer skeptisk
- Hva med regelendringen fra 1.1.2006?
 - Per november 2007 var det 191 deltakere som hadde tiltaksplass innenfor ordinært arbeidsliv
 - På spørsmål om "effekten" av endringen av 1.1.06, er våre informanter svært moderate...

Noen sitater

- *”Dersom jeg skulle jobbe i en vanlig bedrift, måtte jeg si fra meg uførepensjonen, og det er jeg ikke interessert i” (deltaker)*
- *”Hvorfor skal de anstrenge seg for å gå ut i ordinært arbeid når de har det trygt og godt i VTA og har sin uførepensjon og sine motivasjonspenger?” (NAV-ansatt)*

Kompetanseutfordring?

- **Store variasjoner blant de bedriftene vi besøkte når det gjelder i hvilken grad de besitter den kompetansen som er beskrevet i de utfyllende reglene**
- **Seierstad (1998) hevder at bedriftenes vektlegging av produksjon må ses i sammenheng med tiltakets yrkesfaglige profil**
- **Kompetanseutfordring i skjermet sektor?**

NAVs rolle og innsats

- **Todelt oppfølgingsløp, lite løpende koordinering**
- **Enkelte informanter hadde svært begrenset kjennskap til regelverket de skal forvalte på området**
- **Manglende bruk av rapportene som bedriftene sender til NAV lokalt**
- **Noen informanter sa rett ut at VTA oppleves som lite spennende og utfordrende å jobbe med...**

Veien videre

- Flere informanter peker på behovet for at VTA i større grad må ses i en arbeidsmarkedspolitisk sammenheng
- Vri fokus fra OUTPUT til OUTCOME
- Behov for mer informasjon om mulighetene for å gjennomføre tiltak i ordinære virksomheter
- Økt overgang til arbeid krever mer enn en regelverksendring
- Viktig å styrke fokuset på *individuell tilrettelegging* av arbeidsoppgaver